

Vaegnägijast külastaja: "Don Pasquale" on esimene ooper, mida sain täielikult kogeda

Estonia teater tõi neljapäeval lavale Gaetano Donizetti ooperi "Don Pasquale", mille jaoks valmistas teater esimest korda tiitrid ka vaegnägijaile. Ooperit vaatamas käinud nägemispuudega Marilyn tões, et see on esimene ooper, mida ta sai täielikult kogeda otsast lõpuni.

Üliõpilane Marilyn Jaeski on olnud nägemispuudega kogu oma elu ja on varem käinud ooperis koos saatjaga. "Enne etenduse algust luges ta mulle kavalehtedelt sisukokkuvõtet, kuid edasine piirdus minu jaoks vaid muusika kuulamisega."

Mõnel korral on saatja proovinud talle subtiitreid ka ette lugeda, kuid üsna ruttu selgus, et selline variant ei ole mõistlik. "Laval toimuva taustal oli keeruline loetud kuulda ning see omakorda muutis teksti peaaegu et arusaamatuks." Pidev sosistamine tõenäoliselt ka segab teisi külastajaid.

"Võiks öelda, et nii mina kui ka saatja saime siis justkui pooliku ooperikogemuse," tões ta.

Nägemispuudega inimese jaoks jääbki ooperikogemus tahes-tahmata ebatäielikuks, tões ta. Enamasti on talle eelnevalt ette loetud sisukokkuvõtet, olgugi et ta teab, et see on vaid vaatamängu lühiversioon.

"Don Pasquale" läbimäng. Autor/allikas: Priit Mürk/ERR

"Järgmine faas on püüdmine seoseid luua lavalt kostuvate helide ja ooperi lühitutvustuse vahel. Õige pea saab selgeks, et see on peaaegu et võimatu ning edasi keskendud vaid muusikalisele poolele," kirjeldas ta.

Oopereid esitatakse reeglina originaalkeeles ning seni on publikul olnud võimalik lugeda ekraanidelt loo sisust parema ülevaate saamiseks eesti- ja ingliskeelseid tiitreid ning osta endale kavaraamat, kus on kirjas taustainfo. Nüüd on tiitri- ja kavaraamatud saadaval ka punktkirjas.

Esimene täielikku kogemust pakkunud ooper

See, et Estonia oli punktkirjas kavade ja tiitrite koostamise ideest huvitatud, on Jaeski sõnul väga tänuväärne. "'Don Pasquale' on esimene ooper, mida sain täielikult kogeda otsast lõpuni," tunnistas ta.

kultuur.err.ee

29.09.2020 14:43

Merit Maarits

Estonia teater

Teater

Ooperikülastusel saigi Jaeski kaks kaustikut – ühes oli etenduse kava täpselt nii nagu tavakirjas ning teine oli subtiitrite jaoks, kust ta sai lugeda tegelaste öeldut.

"Mul oli ees sama tekst, mida kuvati ekraanidel, kuid lisatud olid vahemärkused selle kohta, kes lavale saabub või sealt lahkub." Kui sündmuspaik muutus, oli seda ka paari sõnaga kirjeldatud, näiteks "Aias."

"Tore oli lugeda ise kavaraamatut ning kuulda oma peas iga sõna ilma et midagi oleks ümbritsevasse melusse kaduma läinud," meenutas ta. Ta lisas, et tal oli võimalik lugeda tegelaste öeldut ja anda nähtule omaenda tõlgendus ning mitte toetuda ainult sisukokkuvõttele.

"Don Pasquale" läbimäng. Autor/allikas: Priit Mürk/ERR

Samuti olid teksti lisatud ka märkused selle kohta, kes lavalt lahkub või parajasti sinna saabub. "Kui sündmuspaik muutus, lugesin seda samuti tiitritest," sõnas Jaeski.

"Don Pasquale" oli tema sõnul väga hästi jälgitav. "Tõsi küll, vahel lugesin liiga kiiresti ning jõudsin sündmustikust veidi ette. Aga siis lihtsalt ootasin, millal see järele jõuab ja keskendusin muusikale."

Jaeski sõnul on võimalik ooperikogemust väga hea kirjeldustõlkega ka vaegnägija peas n-ö visualiseerida, aga selleks peab kirjeldus olema tõesti põhjalikult läbi mõeldud.

"Tuleb öelda nii palju kui vajalik, aga mitte kinni jääda pisidetailidesse. Oluline on püüda edasi anda terviklikku pilti."

Ooper ise oli tema sõnul sisuliselt väga hästi teostatud ning muusika tõi jutustatava loo nüansid veel rohkem esile. "Lauljad tundsid end oma rollis kindlalt ning see kõik muutis ooperikülastuse positiivselt meeldejäävaks sündmuseks."

"Don Pasquale" läbimäng. Autor/allikas: Priit Mürk/ERR

Ta märkis, et on rõõmustav, et järjest rohkem teatrietendusi ja filme on kirjeldustõlkega. "See on lisatud ka muuseuminäitustele ning vahel on eksponaatide juures ka punktkirjas sildid. Lisaks sellele on viimastel aastatel suurenenud kirjeldustõlkega spordisündmuste osakaal."

Kaks viimast tantsupidu olid samuti ära kirjeldatud. "Sinna juurde sai veel vaadata taktiilseid jooniseid, kus oli ära näidatud esinejate lavaline liikumine."

Tal oleks hea meel, kui nägemispuudega inimene saaks käia mistahes kultuuriüritusel nii, et saatja puudumine ei oleks enam probleem.

"Enne "Don Pasquale" ooperikülastust helistasin Estoniasse ning andsin oma tulekust teada. Ooperimaja fuajees tuli saalitöötaja mulle vastu ning juhatas piletil märgitud istekoha juurde," meenutas Jaeski.

"Ta saatis mind ka etenduse vaheajal ning tõi mu pärast lõpuaplausi tagasi eesruumi. See oli väga positiivne ja tänuväärt kogemus. Loodan, et neid lisandub veelgi," lisas ta.

Lisaks "Don Pasquale" teeb Estonia alanud hooajal nägemispuudega külastajatele paremini ligipääsetavaks ka juba mängukavas oleva Verdi ooperi "La traviata".